

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșiana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gharta), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hațegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steana, Șercățana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnăveana, Timișana, Tîbșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgheana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Nota lui Wilson către Români!

Washington, 8 Noembrie 1918. „BIROUL TELEGRAFIC UNGAR” comunică: Secretarul de stat al Statelor Unite a adresat reprezentantului guvernului român următoarea notă:

Departamentul externelor 5 Nov. 1918.

Domnul meu! Guvernul Statelor Unite se cugetă la viitoarea prosperare și integritate a României, totdeauna, ca la aceea a unui stat liber și independent. Înainte de a fi izbucnit războiul între Statele Unite și Austro-Ungaria, Președintele a transmis Regelui României o solie, în care îl asigură de simpatia și considerația sa. De atunci situația s'a schimbat și în urma acesteia Președintele m'a însărcinat să Vă comunic, că guvernul Statelor Unite recunoaște dorințele poporului român în și afară de Regat. A fost martor a marilor suferințe și jertfe aduse de Poporul român pentru cauza libertății sale, înăbușite de dușmanii noștri. Simpatizând cu ideea și dorința unității naționale a Românilor de pretutindeni, guvernul Statelor Unite nu va întârzi să-și valideze la timp oportun, influința, ca Poporul român să ajungă

la drepturile sale politice și teritoriale legitime, asigurându-i scut în contra tuturor atacurilor din afară. Primește Domnul meu expresiunea repetită a considerațiunii mele.

Robert Lansing.

La situație.

Ultimele două săptămâni au fost extraordinar de bogate în evenimente politice interne. Țara revoluționată a trecut prin mari prefaceri. Fără vărsare de sânge Contele Mihail Károlyi a luat frânele conducerii ca ministru președinte al celui dintâi guvern al poporului și al Ungariei independente. Mergem spre o eră nouă, ale căreia zori deja se arată pe toate terenele.

Incheierea momentană a păcii atât de mult dorită, de întreaga suflare din aceasta țară, este prima și cea mai de căpetenie datorință ce și-a impus noul guvern democrat. Pertractările pentru încheierea armistițiului sunt deja terminate și în scurtă vreme va fi perfecționată și pacea.

Sunt leghion problemele, ce noul guvern democrat și-a propus să rezolve în viitorul apropiat în cadrele programului său. Vom schița în cele următoare numai pe cele mai principale de ordin economic.

Pe terenul politicii agrare noul guvern a adoptat principiul: «pământul să fie al aceluia, cari îl cultivă». În acest scop statul va răscumpără cu prețuri corăspunzătoare moșiile comunelor, bisericilor, băncilor, etc. sau cel puțin o parte a aceluia, cu excepția pădurilor și a imobilelor cu mențiune specială și le

va parcelă, după posibilitate în moșii mici de câte 10 jughere, pe cari le va vinde agricultorilor, pe amortizare de 50 ani. În număr restrâns se vor creă și moșii mijlocii de 100—200 jug. Statul își va rezervă dreptul de expropriare și asupra latifundiilor și vor fi desființate toate fidei-comisurile. Guvernul intenționează crearea unei cât mai puternice clase de gospodari de sine stătători și reducerea numărului ziterilor și servitorilor, din care cauză aceștia din urmă vor fi cu preferință înzestrați cu moșiile parcelate. În modul acesta crede guvernul a atrage în țară, după încheierea păcii, și sutele de mii de emigrați din America.

Prin legi speciale guvernul intenționează a împiedeca deoparte pulverizarea, iar de altă parte cumulara moșilor țărănești în o singură mână. Se vor înființa camere agricole și prin introducerea monopolului asupra fabricațiunii îngrășămintelor artificiale se va nizu spre potențarea producțiunii agricole.

Pe terenul financiar guvernul va căută să promoveze creditul populației rurale prin menținerea și dezvoltarea actualelor însoțiri de credit sătești. La dările directe, actualmente în ființă, se vor face, în baza unei legi speciale, adausuri (suplemente) progresive, din cari guvernul speră un plus-venit de 500 milioane cor.; la astfel de dări suplimentare progresive vor fi supuse și competențele de moștenire. Pe când venitele mici și micile averi rămân cu totul scutite de orisice dări.

O măsură a noului guvern, ce va fi salutată de sigur cu multă bucurie de poporul nostru este sistarea tuturor confiscărilor de avere, ordonate de guvernul anterior, și sub care titlu s'au comis extraordinar de multe abuzuri în special față de Români.

Asemenea a revocat guvernul faimoasa ordonanță a cabinetului Wekerle privitoare la restrângerea circulației imobililor, timbrată de însuși guvernul actual drept măsură medievală și a căreia greutate și nedreptate ne-a fost dat a o simți mai ales noi Români.

Au încetat, în urma dispozițiilor noului guvern și măsurile vexatorice polițienești, aplicate timp de 4 ani și mai bine, fără nici un motiv serios și plauzibil, față de instituttele noastre de bani, supunându-le la permanente suspiționări și stângenindu-le în activitatea lor.

Pe toate terenele guvernul democratic se nizuiește a repară greșelile și rătăcirile guvernăntilor din trecut, pentruca în semnul egalității, dreptății și frățietății să urmeze o eră nouă, de adevărată mulțămire pentru toate popoarele acestei țări.

Cu nădejde și credință putem privi acum și noi în viitorul apropiat, care ne va aduce drept răsplată a multelor privațiuni din trecut împlinirea tuturor aspirațiilor și justelor noastre pretensiuni.

Împrumuturile de războiu.

În învălmășala zilelor de azi se aude adeseori întrebarea: ce va fi cu împrumuturile de războiu? Întrebarea aceasta și-o pun azi băncile și finanțierii și răspuns așteaptă la întrebarea aceasta toată lumea. Chestiunea privește deaproape băncile, societățile de asigurare, întreprinderile industriale, diferitele corporații, ca și pe sute de mii de particulari. Este doar vorba de averi de multe miliarde, investite în cursul celor 4½ ani de războiu, în obligațiuni de războiu, valoarea cărora li-se pare acum multora foarte problematică și a cărora pierdere ar însemna pentru multe așezăminte și mulți particulari o adevărată catastrofă financiară.

În cercurile laice este destul de răspândită părerea, că în ce privește siguranța împrumuturilor de stat în general, trebuie făcută distincție între împrumuturile speciale de războiu și între alte soiuri de împrumuturi de stat, contractate înainte de războiu.

Părerea aceasta este greșită. Deosebire între aceste împrumuturi nu există. Statul este în măsură egală responsabil atât pentru împrumuturile de războiu, cât și pentru celelalte împrumuturi ale sale și va trebui să caute toate mijloacele pentru a evita un faliment de stat, de care nu ar fi atinse numai împrumuturile de războiu, ci toate împrumuturile sale și ar duce la un mare dezastru financiar-economic, pentru evitarea căruia popoarele și statele azi îndușmănite vor căută a se apropiă unele de altele.

Împrumuturile de războiu sunt *împrumuturi interne* și orice devalvare a lor sau încetarea plăților asupra lor ar însemna favorizarea creditorilor din străinătate, cari au subscris împrumuturile de mai nainte, față de proprii cetățeni, cari în timpuri grele au venit în ajutorul statului, cu economiile și prisururile lor de număr.

Tot din aceste considerații este exchis ca statele nou fondate prin dizolvarea monarhiei Austro-Ungare să nu fie constrânse a luă asupra-le o parte proporțională a datoriiilor de stat în ființă, fie acelea împrumuturi de războiu sau alte împrumuturi anterioare războiului. Căci toți creditorii din străinătate ai statului vor cădea de acord, că nici un stat nu este aplicat a-și păgubi cetățenii proprii în favorul creditorilor din străinătate și astfel vor preferi falimentul de stat complet, față de un faliment parțial.

De considerații analoge a fost condus și guvernul bolșevic rusesc, când până n'a fost regulată distribuția datoriei de stat, a denegat plata dobânzilor către creditorii din străinătate, în favorul creditorilor indigeni.

Din cele de mai sus rezultă, că statul sau statele noue, în formațiune sau deja constituite, pe ruinele statului vechi, sunt necondiționat responsabile pentru împrumuturile de stat, ale antecesoarelor lor, fără privire la natura acelorora, de împrumuturi de

răsboiului sau de pace. Primind averea, activele statului, sunt obligate a lua asupra-le, ca urmasă de drept, și datoriile, pasivele.

Intrebarea poate fi numai, că în ce măsură, până la ce grad și când vor fi în stare a satisface obligamentele lor față de creditori? Fi-vor preste tot în situație vreodată de a replăti detentorilor obligațiunilor de răsboi în întregime sau și numai în parte miliardele împrumutate sau măcar și numai dobânzile lor? Intrebarea aceasta deocamdată rămâne deschisă. Totul depinde de modul cum vor rezolvă statele interesate, între alaltă, distribuirea împrumuturilor de stat actualmente în ființă, ce sarcini nouă li-se va impune în formă de despăgubiri de răsboi, acelor state cari au sucombat în acest răsboi mondial și de felul cum fiecare din ele își va putea aranja, după încheierea definitivă a păcii și restabilirea stărilor normale, finanțele proprii.

La demobilizare.

Răsboiul mondial a început să-și lichideze afacerile cu o procedură, care nu poate grăbi destul de încet, pentru-ca să nu lase ici-colo urme de regrete, ori chiar daune materiale.

Anume se mai găsesc câțiva milionari proaspeți, creați de conjuncturile de răsboi, cari nu se îndură să părăsească terenul bogat în profituri nevisate altădată. La «*spartul târgului*» acest soi de oameni merită poate, între toți suferinzii, cea mai puțină compătimire, oricât s'ar plânga ei de lipsa milionelor, ce vrând-nevrând vor trebui să le scape din mână. Dar până la revidarea socotelilor de livrare, până la tragerea la răspundere publică pentru calitatea și cantitatea profiturilor realizate, respectivii se pot mulțami și cu atâta lipsă de atențiune din partea poporului. Alți vânători de profituri abia acum își încep cariera.

Mai de compătimit ar fi unii cârmuitori de gloate, cari, din nefericire pentru ei, și-au greșit socotelile, dovadă niște rezultate diferite de cele așteptate. Dar nici aceștia n'au pierdut mult, dacă își perd numai socotelile lor proprii.

Sunt însă mii și milioane de nenumiți fii ai popoarelor, familii și indivizi, cari au pierdut mult din averea lor.

Reîntorși la căminele lor cei mai mulți își vor încheia bilanțul de răsboi cu o *perdere de patru ani și mai mult*: să zicem cinci ani, pierdere curată minimală dintr'o viață omenească destul de scurtă. În viața economică a indivizilor și a familiilor o astfel de pierdere, oricum, abia de se poate compensa în mică parte. Alții au pierdut și mai mult: sănătatea și viața. Dar, s'au constituit conziliile și comitete naționale, tot așa și altele militare în largul monarhiei.

Noi îndrăsnim să punem întrebarea: Pentru ce nu se fac cel puțin tot atâtea *comitete agricole-financiare-*

industriale? Dacă nu în fiecare sat, atunci cel puțin în fiecare oraș ar fi să se constituie de urgență *conziliile economice*, gata la moment cu un sfat priceput și cu ajutor momentan la fața locului, mai înainte de ce amarul perderilor materiale suferite s'ar revărsa în acte de furie și disperare; oare n'ar fi de lipsă așa ceva?

Dar, dacă instituirea *birourilor de consultațiuni economice* e folositoare chiar și în timp de pace, oare în vremuri scăpate de sub cârma omului, ca cele de azi, nu se cere ajutor imediat? Nu după vorba latinească: *Bis dat, qui cito dat*, ci mai mult pentru o căință prea târzie de a nu fi dat la timp, ce eră de lipsă. Astăzi în multe capete trezite de zorile păcii apropiate se naște întrebarea mută de elocventă:

«*Acuma, ce să mă fac?*»

Iar răspunsul trebuie dat momentan în aceeași limbă, a faptelor, ca ajutor factic imediat. Sunt rănile incangrenate ale vieții economice, care a deraiat de patru ani și mai bine. Acestea nu mai pot suferi așteptare și amânare. Oare comitetele naționale înțeleg ele și această *limbă expresivă a faptelor*, care e singura limbă admisibilă în economia națională și în economia politică? O parte mică a corpului umanității, la un semn dat, și-a aruncat partea cea mai mare a propriului corp în focul unui răsboi mondial și astăzi roata se întoarce. Oare nu este o datorință urgentă a lecui rănile propriului corp înainte de a fi prea târziu?

Că se vor constitui comitetele economice luându-și putere de ajutor momentan, cu sfatul și cu fapta, la porunca vremilor de azi, sau nu se vor constitui; de-o fi una, de-o fi alta, noi ne facem datoria și cerem:

1. *Disolvarea imediată a centralelor și restabilirea comerțului liber.*
2. *Sistarea oricărei acțiuni de recivrare.*
3. *Propaganda pentru reducerea imediată a prețurilor, fără nici o considerare la profiturile scăpate din mâna speculanților.*
4. *Toate instituturile financiare să lichideze pe lângă garanția personală a juraților comunali credite urgente cu etalonul cel mai redus posibil.*
5. *Caritatea privată și publică să-și deschidă inima, mâna și punga pentru ajutor imediat cu sfatul și cu fapta.*
6. *Ajurnarea tuturor acțiunilor contra demobilizațiilor și abandonarea execuțiunilor contra acelor.*
7. *Angajamente și mijlociri de servicii arânzi, chirii, vite, anelte și semințe agricole în condiții umane.*
8. *Autonomie deplină pentru consiliile comunale în toate chestiunile de toate zilele.*

Celelalte în semnul frăției întru Christos: Ce ție nu-ți place, altuia nu face, ori: medicină urgentă pentru rănile economice cauzate de răsboi.

V. V.

CRONICĂ.

Reorganizarea Băncii Naționale a României. Noul proiect de lege privitor la reorganizarea Băncii Naționale a României conține următoarele dispoziții mai esențiale: privilegiul Băncii se prolungește din 10 în 10 ani; statul participă cu maximal 40% la profitul net al Băncii; pentru împrumuturile acordate statului Banca poate socoti ca dobânzi maximal $1\frac{1}{2}\%$. Bancnotele emise pot fi acoperite până la 40% cu trate emise asupra piețelor din state cu valută de aur, admise de lege. Banca poate emite bancnote pentru restul de 60% în baza altor acoperiri (valori) mobile, ușor realizabile. Conducerea Băncii va fi încredințată unui guvernator, numit de guvern pe viață și la 8 directori; jumătate din aceștia din urmă îi numește statul, cealaltă jumătate se alege de acționarii Băncii. Banca este obligată a acorda noiei Bănci agrare un împrumut de cont-curent de 300 milioane Lei, pe lângă dobânzi de 3%. Statul va participa la capitalul Băncii ca acționar cu acții în valoare nominală de 4 milioane Lei.

Banca Austro-Ungară. Comisar guvernial lângă Centrala din Budapesta a Băncii Austro-Ungare a fost delegat din partea Sfatului național fostul secretar de stat, deputatul dietal *Ludovic Beck*.

Lucrările pregătitoare pentru înființarea băncii de emisiune ungare independente sunt în curs și guvernul speră a putea da ființă acestei instituții în timpul cel mai scurt.

Noul guvern democratic. Ministru-prezident: Contele Mihail Károlyi; ministru de interne: Contele Teodor Batthányi; ministru de comerț: Ernest Garami; ministru de justiție: Dr. Dionisie Berinkey; ministru de finanțe: Dr. Paul Szende; ministru de agricultură: Barnabás Buza; ministru al alimentației publice: Francisc Nagy; ministru pentru binele public: Dr. Sigismund Kunfi; ministru de culte și instrucțiune publică: Martin Lovászy; ministru de războiu: Béla Linder și ministru al chestiunilor de naționalitate: Dr. Oszkár Jászi.

Noue mijloace de plată legale. Prin o ordonanță de data 1 Noembrie a. c. Nr. 4800/918 M. E., guvernul a decretat drept mijloace de plată legale: Bonurile de cassă cu sau fără dobânzi, emise de Centrala din Budapesta a Băncii Austro-Ungare, precum și asigurațiunile sau cecurile emise sau agnoscate (verificate) de aceeași bancă. Pentru plata simbrilor muncitorești bonurile de cassă, asigurațiunile și cecurile nu se pot întrebuiți.

Datoria Austriei la Banca Austro-Ungară a fost la începutul lui Octomvrie 1918 de K 21.688,800.—

Un sistem de bancă internațional pentru controlul finanțelor lumii. O grupă de mari banchieri americani, împreună cu mai mulți economiști, planuiesc organizarea unui sistem de bancă internațional, a căruia scop va fi să controleze, după încheierea păcii, finanțele întregii lumi. America va fi reprezentată prin Banca din Chicago, Anglia prin Banca Angliei și Franța prin Banca Franței. Sediul noiei organizațiuni încă nu este hotărât.

Invalidarea judecătorească a contractului privitor la asigurarea sticlei. O societate de asigurare, cu considerare la urcarea horibilă a prețului sticlei, n'a mai voit să recunoască validitatea unui contract, încheiat încă înainte de războiu, pe timp mai îndelungat, cu privire la o asigurare de sticlă și a fost aplicată a purta mai departe rizicul numai pe lângă premii mult mai urcate.

Curia reg. prin sentința sa Nr. 1262/P. IV 1918 a enunțat, că societatea de asigurare nu poate fi obligată la purtarea unui rizic mai mare neprevăzut și ivit fără vina sa.

Concurs. «Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român» publică concurs, cu începutul anului școlar 1918/19 pentru o *bursă de K 300*— anual din «*Fundațiunea Ioan Petran*». Această bursă este destinată pentru studenți universitari români, cari urmează la una din facultățile universității din Cluj. Cei împărtașiți de această bursă vor fi obligați a lua parte la «*Masa studenților academici*» din Cluj.

Ceice reflectează la această bursă au să înainteze Comitetului central al Asociațiunii (Nagyszeben) Sibiiu str. Șaguna Nr. 6), până la 25 Noembrie n. a. c., împreună cu petiția, următoarele acte:

1. Atestat de botez.
2. Atestat că sunt înscriși la universitate și că urmează studiile.
3. Atestat că sunt avizați la sprijin și că au purtare bună.
4. Atestat referitor la progresul făcut în studii în anul școlar trecut.
5. Declarație, că nu mai beneficiază de altă bursă.

Sibiiu, în 1 Noembrie 1918.

A. Bârseanu,
prezident.

Romul Simu,
secretar supl.

Sumarul:

Nota lui Wilson către Români! — La situație. — Împrumuturile de războiu. — La demobilizare. — Cronică: Reorganizarea Băncii Naționale a României. Banca Austro-Ungară. Noul guvern democratic. Noue mijloace de plată legale. Datoria Austriei la Banca Austro-Ungară. Un sistem de bancă internațional pentru controlul finanțelor lumii. Invalidarea judecătorească a contractului privitor la asigurarea sticlei. Concurs.